

ІНСТИТУТ
ПСИХОЛОГІЇ
імені Г.С. Костюка

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ

**Збірник наукових праць Інституту
психології імені Г.С. Костюка НАПН
України**

**ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ
В УМОВАХ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

Том XIII. Випуск 1

ЗМІСТ

Іванова В.В. Динаміка та психолого-педагогічні засоби розвитку пізнавальних процесів в дошкільному віці	4
Корнєєва О.Л., Хартман О.Ю. Можливості психолого-педагогічного супроводу розвитку особистості дитини засобами інноваційних форм взаємодії	19
Коченгіна М.В. Аспекти розвитку дитини старшого дошкільного віку в ігровій діяльності: улюблені іграшки й ігри сучасних дівчаток і хлопчиків	31
Лапіна М.Д. Психологічна характеристика професійних якостей особистості соціальних працівників	48
Літнік О.О. Характеристика технології підготовки майбутнього вчителя до суб'єк-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи .	61
Рижкова О.С. Інноваційні технології навчання в сучасній школі	72
Савченко Ю.Ю. Статеве виховання дітей та підготовка їх до майбутнього суспільного та сімейного життя	81
Тітаренко С.А. Психологічні умови ефективного педагогічного спілкування вихователя дошкільного навчального закладу з дітьми	93
Теплюк А.А. Емпіричне вивчення емоційних переживань як чинника розвитку довільної поведінки дітей дошкільного віку в умовах сім'ї	102
Хомич О.О. Компоненти готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів	113
Швець О.М. Емоційна основа почуття власної гідності дитини ...	122
Шелег Т.В. Розвиток рефлексії у молодшому шкільному віці як передумова життєтворчості	133
Шпак М.М. Психологічний супровід розвитку емоційного інтелекту молодших школярів	142

КОМПОНЕНТИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МЕДІА-ОСВІТИ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Хомич О.О., аспірант кафедри дошкільної та початкової освіти Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

leno4kakhomich@rambler.ru

Анотація. У статті проаналізовано погляди педагогів та психологів на зміст структури готовності майбутніх фахівців до педагогічної діяльності, розглянуто компоненти професійної готовності до педагогічної діяльності. Визначено та схарактеризовано компоненти готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів, серед яких: мотиваційний, когнітивний та діяльнісний. Визначено поняття готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів.

Ключові слова: медіа-освіта, засоби медіа-освіти, навчально-виховний процес ДНЗ, компоненти готовності майбутніх вихователів, мотиваційний, когнітивний, діяльнісний.

КОМПОНЕНТЫ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ СРЕДСТВ МЕДИАОБРАЗОВАНИЯ В УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ДОШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Хомич Е.А., аспирант кафедры дошкольного и начального образования Государственного учреждения «Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко»

Аннотация. В статье проанализированы взгляды педагогов и психологов на содержание структуры готовности будущих специалистов к педагогической деятельности, рассмотрены компоненты профессиональной готовности к педагогической деятельности. Определены и охарактеризованы компоненты готовности будущих воспитателей к использованию средств медиа-образования в учебно-воспитательном процессе дошкольных образовательных учреждений среди которых: мотивационный, когнитивный и деятельностный. Определено понятие готовности будущих воспитателей к использованию средств медиа-

образования в учебно-воспитательном процессе дошкольных образовательных учреждений.

Ключевые слова: медиа-образование, средства медиа-образования, учебно-воспитательный процесс ДОУ, компоненты готовности будущих воспитателей, мотивационный, когнитивный, деятельностный.

THE COMPONENTS OF READINESS OF THE FUTURE TEACHERS TO USE OF MEANS OF MEDIA EDUCATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF PRESCHOOL EDUCATION

Khomich E.A.

The article analyzes the views of teachers and psychologists for the maintenance of the structure of readiness of the future experts in teaching activities are considered components of professional readiness for pedagogical activity. We identify and characterize the components of readiness of the future teachers to use of the funds media education in the educational process of preschool educational institutions, including: motivational (personal ambition of the student to apply the acquired knowledge of the media and educational technologies in the organization of various forms of work with children of preschool age, to increase the effectiveness of the educational process), cognitive (a certain amount of knowledge and expertise on the use of media education in the educational process in PEI) and activity (the presence of certain abilities of the future teachers to implement the acquired knowledge regarding use of media education in the organization of teaching educational process of preschool educational institutions). The essence of the concept of readiness of the future teachers to use of the funds media education in the educational process of preschool educational institutions. The author reveals the essence of the readiness of the future teachers to use of the funds media education in the educational process of preschool educational institutions, which are defined as an integrative personal education, which is represented by a set of motifs tutor connected with the general and specific knowledge and skills to use various means of media education educational process of preschool education.

Keywords: media education, the means of media education, educational process PEI components readiness of the future teachers, motivational, cognitive, activity.

Постановка проблеми. Модернізація сучасної освіти в Україні в контексті європейських вимог зорієнтована на пошуки підходів до розв'язання нових освітніх завдань, активне впровадження в теорію та практику педагогічних нововведень. В інноваційних освітніх перетвореннях особливо високими є вимоги до рівня теоретичних знань і практичної підготовки

майбутніх вихователів. Їх готовність до розроблення, апробації та впровадження в навчально-виховний процес педагогічних інновацій постає як необхідний компонент професійної готовності. Виходячи з цього виникає потреба у підготовці фахівців нової формації, педагогів, які будуть мати орієнтир на використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів.

Сьогодні, коли великий об'єм інформації щодня споживається дітьми та їхніми батьками, постає завдання навчити орієнтуватися, відбирати та використовувати медіа-продукцію, яка відповідає віковим особливостям дітей дошкільного віку. Тому актуальності набуває проблема підготовки медіа-компетентних фахівців, які стануть провідниками в інформаційному суспільстві. Ця потреба суспільства знайшла своє відображення у Концепції впровадження медіа-освіти в Україні [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підготовку до педагогічної діяльності та готовність до неї на психолого-педагогічному рівні вітчизняні й зарубіжні вчені розглядають з різних позицій: основи загальнопедагогічної підготовки та становлення професіоналізму особистості педагога (О. Абдулліна, В. Андрущенко, Ю. Бабанський, Г. Балл, А. Бойко, В. Володько, Н. Гузій, К. Дурай-Новакова, І. Зязюн, А. Кузьмінський, З. Курлянд, О. Мороз, В. Сластьонін та ін.); виявлення сутності й змісту формування готовності майбутніх педагогів до педагогічної діяльності (О. Біда, Л. Кондрашова, М. Коць, Н. Кузьміна, С. Литвиненко, А. Ліненко та ін.); обґрунтування психологічної готовності педагогів до праці (М. Дьяченко, Л. Кандибович, П. Перепилиця, В. Рибалко та ін.); упровадження нових педагогічних технологій навчально-виховного процесу в закладах освіти (П. Автономов, І. Бех, А. Белкін, А. Вербицький, О. Дубасенюк, О. Падалка, О. Пєхота, О. Пометун, С. Сисоєва та ін.); становлення професіоналізму вихователя дошкільного навчального закладу (Л. Артемова, Г. Беленька, Р. Буре, О. Кононко, Т. Поніманська, С. Русова, Л. Семушина та ін.).

Аналіз джерел, автори яких досліджують шляхи вдосконалення сфери освіти, дав змогу з'ясувати, що проблема формування готовності майбутніх вихователів до педагогічної діяльності з використанням засобів медіа-освіти вивчалася фахівцями в різних аспектах, а саме: готовність студентів педагогічного факультету до використання нових інформаційних технологій у професійній діяльності (Н. Диканська); становлення і розвиток комп'ютерної освіти студентів (О. Майборода); формування готовності майбутніх педагогів до використання комп'ютерних інформаційних технологій у професійній діяльності (О. Разинкіна); підготовка майбутніх педагогів до використання аудіовізуальних і комп'ютерних технологій (О. Трофимов).

Метою даної статті є визначення компонентів готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи структуру готовності, варто розглянути роботу дослідників М. Д'яченко та Л. Кандибович. У змісті структури готовності вони виділяють наступні взаємопов'язані між собою компоненти: мотиваційний – виражається у наявності потреби успішно виконувати поставлену задачу, інтересі до об'єкту діяльності, способах її здійснення, прагнення до успіху; орієнтаційний – включає знання та уявлення про особливості та умови діяльності; операціональний – передбачає володіння способами та прийомами діяльності, вміннями та навиками; вольовий – характеризує внутрішню потребу в управлінні діями; оціночний – передбачає самооцінку свої підготовленості і відповідності процесу розв'язання професійних задач встановленим зразкам [4].

Основними компонентами професійної готовності до педагогічної діяльності на думку К. Дурай-Новакової [3] є мотиваційний, орієнтаційно-пізнавальний-оціночний, емоційно-вольовий, операційно-дійовий, настановчо-поведінковий. Також вона зазначає, що рівень сформованості педагогічної готовності студентів значно зростає, якщо використовувати спеціально змодельовану систему професійного навчання і виховання.

Зміст поняття „готовність” психологи і педагоги (Д. Катц, Д. Креч, М. Кровгильд) здебільшого розглядають як єдність поведінкового, когнітивного та емоційного компонентів; як сукупність мотиваційних, пізнавальних, емоційних, вольових якостей особистості (З. Козлов, Ю. Кулюткін); як передумову цілеспрямованої діяльності, її реалізації, стійкості та ефективності (К. Дурай-Новакова, М. Д'яченко, Л. Кандибович); як єдність спонукального (мотиваційного) і виконавчого (процесуального) компонентів (В. Селіванов); як новоутворення (Л. Виготський, Д. Ельконін); як психічний стан особистості (А. Капська, О. Мороз, В. Сластьонін).

Вважаємо доцільним звернутись до ідеї науковців Е. Саф'янець та Л. Чернігова [1], які акцентують увагу на таких компонентах діяльності як:

- мотиваційний – сукупність мотивів, адекватних до цілей та завдань педагогічної діяльності;
- когнітивний – пов'язаний з пізнавальною сферою людини. Він являє собою сукупність знань, необхідних для продуктивної педагогічної діяльності;
- особистісний, тобто сукупність особистісних якостей, важливих для виконання професійної діяльності.

Інша група вчених (Л. Сохань, І. Єрмакова, Г. Несен) діяльність визначають через мотиваційний, орієнтаційний, операційний, вольовий та оцінний компоненти [5].

На думку Н. Кузьміна в структурі педагогічної діяльності можна виділити три взаємопов'язаних компоненти: конструктивний, організаторський і комунікативний [8, с. 185]. Автор зазначає, що для успішного здійснення цих функціональних видів педагогічної діяльності необхідні відповідні здібності, які проявляються в уміннях. Дослідниця виокремила чотири компоненти – гностичний, організаційний, комунікативний і конструктивний. До змісту кожного із них входить сукупність розумових і практичних дій, спрямованих на досягнення поставлених завдань. Автор зазначає, що названі компоненти, з одного боку, в рівній мірі можуть бути віднесені не тільки до педагогічної, а й майже до будь-якої іншої діяльності, а з іншого – вони не розкривають з достатньою повнотою всі сторони і галузі педагогічної діяльності [8, с. 186].

У контексті нашого дослідження становить інтерес робота Н. Колосової, яка визначає такі компоненти готовності майбутніх вихователів до педагогічної підтримки, як-от: мотиваційний (потреба в наданні педагогічної підтримки дошкільникам; спрямованість на встановлення відносин співробітництва з дітьми; орієнтація на потреби та внутрішні можливості дитини); когнітивний (володіння базовими психолого-педагогічними знаннями; обсяг знань про педагогічну підтримку дітей дошкільного віку; міцність і гнучкість засвоєння знань); операційний (уміння здійснювати діагностику розвитку дитини; добирати ефективні методи та тактики для розв'язання проблем дошкільника; доцільність реалізації дій із надання педагогічної підтримки); рефлексивний (самоконтроль і самооцінка дій із реалізації педагогічної підтримки; вміння організувати процес рефлексії та контролю змін у розвитку дитини; орієнтація на самопізнання та вдосконалення) [6, с.13].

Зазначимо, що дослідники виокремлюють різні компоненти готовності майбутніх фахівців до діяльності. Компонент розглядаємо як складову частину або елемент системи професійної підготовки майбутніх фахівців.

Здійснений аналіз педагогічних досліджень із проблеми складових компонентів педагогічної діяльності, дозволив зробити висновок про те, що усім видам діяльності притаманні мотивація до діяльності, знання про діяльність і практичне виконання цієї діяльності.

Ми розглядаємо готовність майбутніх вихователів до використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів як інтегративне особистісне утворення, яке представлене набором мотивів вихователя, сполучених з загальними та спеціальними знаннями та уміннями використовувати різні засоби медіа-освіти у навчально-виховному

процесі дошкільних навчальних закладів. У структурі готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі ДНЗ ми виокремлюємо наступні компоненти: мотиваційний, когнітивний та діяльнісний. Ці компоненти взаємообумовлені та взаємозв'язані між собою.

Мотиваційний компонент є основою для формування інших структурних компонентів. Цей компонент передбачає професійні установки, інтереси, спрямованість на використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів. Основою цього компонента є особисте прагнення студента застосувати набуті знання про медіа-освітні технології в організації різних форм роботи з дітьми дошкільного віку, задля підвищення ефективності навчально-виховного процесу. На значущості мотиваційного компонента у структурі готовності до професійної діяльності акцентують майже всі вчені.

Визначення структури мотиваційного компонента готовності до професійної діяльності є однією з найбільш актуальних проблем у сфері мотивації, так як від її вирішення залежить знаходження ефективних шляхів формування самого мотиваційного компонента. У роботах В. Асєєва присутні два визначення структури мотиваційного компонента готовності до діяльності: у більш широкому контексті вона характеризується двома складовими її сторонами – змістовною та динамічною; у більш вузькому – потребою в діяльності і зовнішнім по відношенню до діяльності мотивом, що «визначає конкретну цільову установку» [2, с. 104-105]; суперечлива єдність цих двох складових є рушійною силою будь-якої конкретної діяльності.

Іншої думки про будову мотиваційного компонента дотримується А. Маркова, яка пише про те, що мотивацію до навчання складають чотири види спонукань: значення і смисли; потреби; мета; інтерес як форма прояву значень і смислів, потреб і цілей [9, с. 55-63.].

Когнітивний компонент. У контексті нашого дослідження когнітивний компонент представлений певним об'ємом загальних та спеціальних знань щодо використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі ДНЗ (загальні знання – знання про способи використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі ДНЗ; спеціальні знання – визначають рівень знань майбутніх вихователів щодо самостійної розробки дидактичного матеріалу, розвивальних ігор та інших медіа-текстів, користуючись засобами медіа-освіти (а саме: друкованими газетами й журналами, радіо й телебаченням, кабельними засобами передавання інформації, CD, DVD, текстовими форматами PDF, форматом JPEG для фотографій та багатофункціональними графічними редакторами Fractal Design Painter.

Macromedia Freehand, Harvard Graphics, Power Point, Macromedia Director та ін.). Відповідно до цього педагогічному працівнику потрібно знати можливості та дидактичні особливості електронних освітніх ресурсів. Він також повинен знати і вміти добирати навчально-виховний матеріал, розробляти заняття та заходи, використовувати відповідні справи і завдання [10].

Педагогічним працівникам разом із психологом потрібно буде відібрати зразки медіа-продукції, які не містять елементів агресії, насильства і відповідають віковим особливостям дітей дошкільного віку. Окрім цього діяльність педагогічних працівників потрібно спрямувати на пошук резервів дидактичного матеріалу медіа-освітньої спрямованості в традиційних і новаторських технологіях навчання та виховання.

Також когнітивний компонент об'єднує сукупність знань педагога про суть і особливості використання технічних засобів у навчально-виховному процесі ДНЗ, їх види та ознаки, знання техніки безпеки при використанні засобів медіа-освіти. Педагог має вивчити правила експлуатації технічної апаратури, ознайомитись із санітарно-гігієнічними вимогами та технікою безпеки використання персональних комп'ютерів в навчально-виховному процесі, вміти користуватись програмами, які спрямовані на обмеження контенту та часу перебування дитини біля медійного засобу.

Діяльнісний компонент. Сутність діяльнісного компоненту полягає у вмінні майбутніх вихователів реалізовувати набуті знання, щодо використання засобів медіа-освіти в організації навчально-виховного процесу дошкільних навчальних закладів. Він спрямований на набуття базових користувацьких знань, умінь і навичок з оволодіння комп'ютерною грамотою як важливим та необхідним елементом медіа-грамотності. Педагогічному працівнику потрібно навчитися працювати з периферійними електронними пристроями: мультимедійним проектором, сканером, інтерактивною дошкою, пошуковими системами Інтернету, здійснювати мережну взаємодію, створювати web-портфоліо, працювати з електронними журналами.

Отже, діяльнісний компонент представлений наявністю певних умінь та навичок з використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі ДНЗ, розглянемо їх більш детально:

- інформаційні вміння (уміння і навички у роботі з необхідною інформацією в різних джерелах, як друкованих, так і електронних, у процесі навчання);
- когнітивні вміння (уміння правильно визначати навчально-виховну мету, яку можна вирішити за допомогою використання медіа; уміння аналізувати й установлювати відповідність медіа-текстів віковій категорії дітей та змісту навчального матеріалу з предмета);

- проектні вміння (уміння планувати навчально-виховний процес з використанням медіа; уміння визначити теми, розділи програм, які вимагають використання засобів медіа-освіти при різних організаційних формах навчання; уміння аналізувати ефективність використовуваних медіа; уміння відбирати відповідні медіа для створення і поширення своїх власних медіа-текстів);

- практичні вміння (володіння технічними засобами навчання; навички у використанні комп'ютерної техніки та спеціального програмного забезпечення; створювання дидактичного матеріалу для роботи з дошкільниками засобами медіа-освітніх технологій);

- рефлексивні вміння (уміння аналізувати ефективність використовуваних медіа; уміння встановити причини невдач, помилок у ході реалізації поставлених завдань за допомогою медіа);

- адаптивні вміння (грамотна адаптація інформації засобами медіа-освіти до рівня сприймання та розуміння дошкільниками та її впровадження в навчально-виховний процес ДНЗ тощо); організаторські вміння (управління навчально-пізнавальною діяльністю дітей в умовах використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі ДНЗ; здійснювати організацію індивідуальної, парної та групової діяльності дітей дошкільного віку; створювати на заняттях сприятливу атмосферу для активізації пізнавальної діяльності дошкільників);

- мобілізаційні вміння (привертання уваги дітей і розвиток у них стійких інтересів до навчання, праці та інших видів діяльності, засобами медіа-освіти).

Висновки. Таким чином, під поняттям готовності ми розуміємо інтегративне особистісне утворення, яке представлене набором мотивів вихователя, сполучених із загальними та спеціальними знаннями й уміннями використовувати різні засоби медіа-освіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів. У структурі готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі ДНЗ ми виокремлюємо наступні компоненти: мотиваційний (особисте прагнення студента застосувати набуті знання про медіа-освітні технології в організації різних форм роботи з дітьми дошкільного віку задля підвищення ефективності навчально-виховного процесу), когнітивний (певний об'єм загальних та спеціальних знань щодо використання засобів медіа-освіти у навчально-виховному процесі ДНЗ) та діяльнісний (наявність у майбутніх вихователів вмінь та навичок реалізовувати набуті знання щодо використання засобів медіа-освіти в організації навчально-виховного процесу дошкільних навчальних закладів).

Список використаних джерел

1. Андрієвська Н. Ф. Формування готовності майбутнього учителя музики до організації дозвілля учнів: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. / Н. Ф. Андрієвська – К., 1994. – 180 с.
2. Асеев В. Г. К структуре мотивации деятельности / В. Г. Асеев // Проблема деятельности в советской психологии (Тезисы докладов к V Всесоюзному съезду Общества психологов). – М., 1977. – С. 100-105.
3. Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности: Автореф. дис.... д-ра пед. наук / К.М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 32 с.
4. Дьяченко М.И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович. – Минск: Издво Бел. ун-та, 1976. – 175 с.
5. Життєва компетентність особистості: Науково-методичний посібник / За ред. Л. В. Сохань, І. І. Єрмакова, Г. М. Нессен – К.: Богдана, 2003. – 520 с
6. Колосова Н.М. Підготовка майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку. Автореф. дис. ... кандидата пед. наук. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Н.М. Колосова – Ялта, 2012. – 19 с.
7. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні (Схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20 травня 2010 року, протокол № 1-7/6-150)
8. Кузьмина Н.В. Проблемы повышения профессионализма педагогов / Н.В. Кузьмина, А.А. Реан // Вопросы психологии. – 1989. – № 5. – С. 185-186.
9. Маркова А.К. Психологические критерии и ступени профессионализма учителя / А.К. Маркова // Педагогика. – 1995. – № 9-10. – С. 55-63.
10. Немирич А. А. Формирование медиаинформационного мировоззрения педагогических работников дошкольного образования: Медиаобразование – это новый взгляд на мир, медиамир... // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: – http://media-vdoy.ucoz.ru/publ/formirovanie_mediainformacionnogo.

REFERENCES

1. Andrievs'ka N. F. Formuvannja gotovnosti majbutn'ogo uchitelja muziki do organizacii dozvillja uchniv: Dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. / N. F. Andrievs'ka – K., 1994. – 180 s.

2. Aseev V. G. K strukture motivacii dejatel'nosti / V. G. Aseev Problema dejatel'nosti v sovetskoj psihologii (Tezisy dokladov k V Vsesojuznomu sezdju Obshhestva psihologov). – M., 1977. – S. 100-105.
3. Duraj-Novakova K. M. Formirovanie professional'noj gotovnosti studentov k pedagogicheskoj dejatel'nosti: Avtoref. dis... d-ra ped. nauk / K.M. Duraj-Novakova. – M., 1983. – 32 s.
4. D'jachenko M.I. Psihologicheskie problemy gotovnosti k dejatel'nosti M.I. D'jachenko, L.A. Kandybovich. – Minsk: Izdvo Bel. un-ta, 1976. – 175 s.
5. Zhitteva kompetentnist' osobistosti: Naukovo-metodichnij posibnik / red. L. V. Sohan', I. I. Ermakova, G. M. Nessen – K.: Bogdana, 2003. – 520 s
6. Kolosova N.M. Pidgotovka majbutnih vihovateliv do pedagogicheskogo pidtrimki ditej doshkil'nogo viku. Avtoref. dis. ... kandidata ped. nauk. 13.00.04 teoriya i metodika profesijnoi osviti / N.M. Kolosova – Jalta, 2012. – 19 s.
7. Koncepcija vprovadzhennja media-osviti v Ukraïni (Shvaleni postanovuju Prezidii Nacional'noi akademii pedagogichnih nauk Ukraïni 20 travnja 2010 roku, protokol № 1-7/6-150)
8. Kuz'mina N.V. Problemy povyshenija professionalizma pedagogov N.V. Kuz'mina, A.A. Rean // Voprosy psihologii. – 1989. – № 5. – S. 185-186.
9. Markova A.K. Psihologicheskie kriterii i stupeni professionalizmu uchitelja / A.K. Markova // Pedagogika. – 1995. – № 9-10. – S. 55-63.
10. Nemirich A. A. Formirovanie mediainformacionnogo mirovozzrenija pedagogicheskikh rabotnikov doshkol'nogo obrazovanija: Mediaobrazovanie – jet novyj vzgljad na mir, mediamir... // [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupa http://media-vdoy.ucoz.ru/publ/formirovanie_mediainformacionnogo

УДК 159.92

ЕМОЦІЙНА ОСНОВА ПОЧУТТЯ ВЛАСНОЇ ГІДНОСТІ ДИТИНИ

Швець О. М., аспірант кафедри практичної психології
Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка
shvets_oleg@ukr.net

Анотація. У статті висвітлюється дослідження проблеми гідності особистості, актуальність якої обумовлена необхідністю спеціального психологічного знання про його сутність, природу, феноменологію, статус і структуру психіки та про соціально-психологічні чинники його розвитку.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ:

**Збірник наукових праць Інституту психології
імені Г.С. Костюка НАПН України**

Том XIII

**ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ В УМОВАХ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

Випуск 1

Здано на виробництво 11.02.2016 р.
Підписано до друку 25.02.2016 р.
Гарнітура Times. Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 6,4. Тираж 300.

надруковано
в копіювальному центрі ФОП Іванової М.А.
61003, Україна, м. Харків, вул. Римарська, 3/5